

Apžvalginė lentelė

Pavadinimas	Tikslinė grupė	Apžvalga	Vertinimas ir refleksija
Skirta tik	• 8–9 metų vaikai	Šio užsiėmimo tikslas – giliau suprasti su lytimi siejamus socialiai sukonstruotus lūkesčius ir plačiai paplitusias nuostatas. Tai būtina norint geriau suprasti, kaip neigiamai veikia lyčių stereotipai ir kokias pasekmes su jais susijęs elgesys gali turėti individams ir visuomenei apskritai.	Užsiėmimo vedėjas gali paprašyti vaikų paklausti šeimos narių apie jų asmenines patirtis, kai jiems buvo sakoma, kad jie kažko negali daryti, nes yra berniukai ar mergaitės. Taip pat galima pasiūlyti vaikams paskaityti knygutes išskirtinai apie berniukus ar mergaites, kad jie patyrinėtų veiklas ar pomėgius, tradiciškai siejamus su jų lytimi.
Stiprūs vaikai	• 8-9 metų vaikai	Užsiėmimo tikslas – padėti vaikams suvokti skirtingų kasdienio gyvenimo situacijų poveikį visų mūsų jausmams. Be to, dalyviai turėtų geriau suvokti savo galią, kurią jie gali panaudoti kontroliuodami savo emocijas ir mintis. Be to, užsiėmimo metu pristatomos tokios sąvokos, kaip valdžia (autoritetai) ir įsakymų vykdymas.	Vedėjas gali paskatinti vaikus pasidalyti įvairiomis akimirkomis, kai jiems teko vykdyti įsakymus, kurie jiems nepatiko: žaidimų aikštelėje, klasėje, namuose, pas gydytoją ir t.t. Svarbiausias veiklos akcentas – apmąstyti, kaip įsakymų vykdymas skatina juos jaustis ir kaip jie reaguoja.
Lyčių stereotipų aptarimas	• 8–9 metų vaikai	Užsiėmimas padeda vaikams įvardyti, kokias fizines ir psichologines pasekmes mokiniams turi smurtas lyties pagrindu.	Šis pratimas leidžia vaikams tyrinėti lyties stereotipus. Jis ypač reikšmingas tiriant vaikų nuostatas apie tai, kas yra stiprybė bei silpnybė ir kaip šios savybės priskiriamos lyčiai. Vaikai padrašinami aptarti lyties normas, kurios apibrėžia, kaip kieno kūnas turi judėti.
Vaivorykštės kambarys	• 8–9 metų vaikai	Šis pratimas gali padėti vaikams suprasti, kokia nemaloni ir traumuojanti gali būti diskriminacija arba neteisingas elgesys su kitu žmogumi. Užsiėmimas padės vaikams geriau suvokti, kad su visais reikia elgtis vienodai, kad ir kokie skirtingi jie būtų.	Vedėjas turėtų paaiškinti, kad žmonės skirtingi ir kad labai svarbu besąlygiškai gerbti ir priimti kitus tokius, kokie jie yra. Vedėjui reikėtų pabrėžti, kad visi vaikai turi teisę į maistą, išsilavinimą ir būti išgirsti. Vedėjas paaiškina, kad su kai kuriais vaikais elgiamasi neteisingai dėl jų lyties, etninės kilmės, socio-ekonominės padėties, gebėjimų, seksualumo ar religijos. Vaikai gaus paaiškinimus jų amžių atitinkančia kalba.

Užsiėmimai 8–9 metų vaikams

Pavadinimas: Lyčių vaidmenys ir charakteristikos										
Trukmė:	30 minučių									
Tikslinė grupė:	8–9 metų vaikai									
Tikslai:	<p>Šio užsiėmimo tikslas – atskleisti vaikų nuostatas lyčių vaidmenų atžvilgiu ir lyčių charakteristikas, kad vėliau būtų galima diskutuoti, kritiškai vertinti ir aptarti duotąją temą.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sąmoningumas • Informacija • Refleksija 									
Instrukcija	<p>Priemonės:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juoda (balta) lenta/ dideli lapai • Rašymo priemonės (pieštukai, žymikliai, kreida) <p>Nurodymai:</p> <p>Ant lentos pakabinkite dideliame popieriaus lape atspausdintą paveikslėlį iš dalomosios medžiagos (priede žemiau) arba padarykite priede nurodytą lyčių lentelę.</p> <p>Lentelė (a) – Lytys</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;"></td> <td style="text-align: center;"></td> <td style="text-align: center;"></td> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> </tr> </tbody> </table>									
										

1) Vedėjas turėtų paaiškinti vaikams priedą ir ką reiškia siluetai. Išsirinkite du teiginius iš žemiau pateiktos *viršutinės* lentelės (b) „Lyčių vaidmenys“ (būdingi tam tikrai lyčiai) ir dar papildomus šešis teiginius iš žemutinės lentelės. Turite 8 teiginius – teiginių seką išardykite, kad mokiniams užduoties atlikimas būtų didesnis iššūkis.

Lentelė (b) – Lyčių vaidmenys

Vedėjai turėtų pasirinkti 2 teiginius iš žemiau esančios lentelės ir paklausti mokinių, kas tai daro – mergaitė arba moteris, berniukas arba vyras, ar ir vieni, ir kiti?		
Užaugęs taps dėde		Užaugęs taps tėčiu
Užaugusi taps teta		Taps sese
Užaugusi taps mama		Taps seneliu
Taps broliu		
Vedėjai turėtų pasirinkti 6 teiginius iš žemiau esančios lentelės		
Gamina vakarienę	Plauna indus	Tvarko namus
Taiso tai, kas sulūžę	Sekasi matematika	Gerai skaito
Geriau lanko mokyklą	Mokosi universitete	Mėgsta praleidinėti pamokas
Žaidžia futbolą	Žaidžia persirengimo žaidimus	Mėgsta saldinius
Verkia	Mėgsta veiksmo filmukus/filmus	Dėvi mėlynus marškinėlius
Trumpų plaukų	Rūpinasi savo išvaizda	Nori būti superherojumi
Nori susituokti	Žaidžia su sunkvežimiais	Mėgsta mokyti

Pasirinkite po vieną teiginį ir klauskite vaikų „Kas daro taip, kaip parašyta – mergaitė, moteris, berniukas, vyras ar bet kas?“ (pvz., „kas tvarko namus?“)

	<p>Paprašykite vaikų, kad jie priklijuotų lipduką arba pažymėtų stulpelį, anot jų, geriausiai apibūdinantį asmenį, kuriam taikomas pasakymas (pavyzdžiui, šis teiginys apie mergaitę/moterį ar berniuką/vyrą arba apie bet kurį iš jų).</p>
<p>Vertinimas ir refleksija</p>	<p>Vedėjai turėtų paaiškinti, kad lyties sąvoką sukonstruota aplinkiniame mūsų pasaulyje. Ji apima vaidmenis, elgseną, veiklas, kurias žmonės ir apskritai visuomenė laiko tinkamomis berniukams ir vyrams, mergaitėms ir moterims. Paaiškinkite, kad lygybė reiškia vienodas galimybes ir pasirinkimus, bet berniukų ir mergaičių galimybės ne visada lygios, o dėl to randasi nelygybė. Jei vaikai nemoka laisvai skaityti, mokytojas gali vietoj teksto naudotis paveikslėliais, paprastais simboliais, vaizduojančiais skirtingas lytis ir joms priskiriamas charakteristikas.</p>

Nuoroda į šaltinį:

[Voices against violence handbook by World Association of Girl Guides and Girl Scouts and UN Women](#)

Šio užsiėmimo priedas pateiktas kitame puslapyje.

Lyčių lentelė

			
1)			
2)			
3)			
4)			
5)			
6)			
7)			
8)			

Pavadinimas:	Skirta tik
Trukmė:	30–45 min.
Tikslinė grupė:	8–9 metų vaikai
Tikslai:	<p>Šios veiklos tikslas – gauti apie socialiai sukonstruotus lūkesčius lyčių atžvilgiu daugiau informacijos, kuri padėtų geriau suprasti, kokį neigiamą poveikį lyčių stereotipai ir su jais susijęs elgesys gali turėti asmenims ir visuomenei.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sąmoningumas • Kritinis mąstymas • Empatija
Instrukcija	<p><u>Priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Juoda arba balta lenta/dideli lapai • Rašymo priemonės (rašikliai, žymikliai, kreida) <p><u>Nurodymai:</u></p> <p>Užsiėmimo vedėjas turėtų suprantamai, paprastais žodžiais, paaiškinti veiklos tikslą, pavyzdžiui, taip: „Šio pratimo metu mes aptarsime, ką jūs, berniukai ir mergaitės, darote skirtingai, kodėl taip yra ir ką apie tai galvojate.“</p> <p>Paašškinkite vaikams, kad pamokos metu kiekvieno mintys bus vertingos, gerbiamos ir kad bus galima jomis dalytis nepertraukiamam kitų.</p> <p>Nubrėžę per vidurį liniją padalykite lentą į dvi dalis – „mergaitės“ ir „berniukai“.</p> <ol style="list-style-type: none"> Paprašykite vaikų duoti pavyzdžių, kas „SKIRTA TIK“ berniukams arba mergaitėms. Užrašykite KIEKVIENĄ pasiūlymą, net jei jie (ypač jei jie) ginčijami (pavyzdžiui, „sportuoti“ tik berniukams arba „tvarkytis“ tik

	<p>mergaitėms).</p> <p>Po 8–10 minučių arba vaikams baigus teikti pasiūlymus paklauskite, kurios iš mergaičių yra dariusios bent vieną dalyką, įrašytą berniukų stulpelyje, ir atvirkščiai. Vaikai gali dalytis savo nuomone, bet neprivalo to daryti, jei jaučiasi nejaukiai. Taip pat galite paklausti, ar yra nesutarimų dėl skirtinguose stulpeliuose įrašytų teiginių.</p> <p>Paklauskite vaikų: „Ar dažnai esate girdėję, kad kažko negalite daryti, nes esate berniukas arba mergaitė?“ (tegul pakelia rankas); „Kaip tada jautėtės?“; „Ką galėtumėte atsakyti žmogui, kuris sako, kad kažko negalite daryti, nes esate berniukas arba mergaitė?“</p> <p>Kad parodytų, jog pratimas baigtas, mokytojas gali ištrinti liniją tarp stulpelių ir dar kartą pabrėžti, kad šališkas požiūris į tai, kaip turėtų elgtis berniukas ar mergaitė, šiandien labai keičiasi ir yra kitoks nei praeityje, o ateityje pasikeis dar labiau.</p>
<p>Vertinimas ir refleksija</p>	<p>Papildomas išplėstinis mokymasis: Paprašykite vaikų paklausti šeimos narių apie jų asmenines patirtis, kai jiems buvo sakoma, kad jie kažko negali daryti, nes yra berniukai ar mergaitės. Pasiūlykite vaikams paskaityti knygutes išskirtinai apie berniukus ar mergaites tam, kad jie patyrinėtų veiklas ar pomėgius, tradiciškai siejamus su jų lytimi.</p>

Šaltinio nuoroda:

[Voices against violence handbook by World Association of Girl Guides and Girl Scouts and UN Women](#)

Pavadinimas:		Stiprūs vaikai
Trukmė:	40 min.	
Tikslinė grupė:	8–9 metų vaikai	
Tikslai:	<p>Šios veikos tikslas – išmokyti vaikus atpažinti, kaip kasdienės mūsų gyvenimo situacijos skatina mus jaustis. Be to, užsiėmimas padės vaikams geriau suprasti savo galią kontroliuoti jausmus ir mintis, vaikai susipažins su tokiais sąvokomis kaip „autoritetas“ ir „nurodymų laikymasis“.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sąmoningumas • Savivoka • Savireguliacija • Atsparumas • Dėmesingas įsisąmoninimas (<i>mindfulness</i>) 	
Instrukcija	<p><u>Priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jausmų kortelės (Priede) • Kamuoliukas • 1–2 kepurės <p><u>Nurodymai:</u></p> <p><u>Pasirengimas:</u></p> <p>Pasidarykite Jausmų korteles: Pasidarykite Jausmų korteles, ant jų užrašę skirtingų jausmų pavadinimus (galite įkvėpimui pasinaudoti Jausmų pavyzdžiu šio pratimo aprašymo pabaigoje, o vaikams išmokus ir įvardijus daugiau jausmų galėsite papildyti kortelių šūsnį).</p> <p>Susėskite ratu. Pasakykite vaikams, kad šiandien jie mokysis apie emocijas ir jausmus. Laikydamas rankoje kamuoliuką pasakykite, kaip jaučiatės. Pasakykite, kad siūsite tą kamuoliuką ratu, kad kiekvienas galėtų pasakyti, kaip jaučiasi. Siūskite kamuoliuką ratu, kol visi vaikai bus įvardiję savijautą. Įsidėmėkite skirtingus jiems kylančius jausmus. Paprašykite jų prisiminti ir įvardyti visus paminėtus skirtingus jausmus.</p>	

	<p>Pasakykite jiems, kad yra daug įvairių jausmų, ir parodykite jausmų korteles. Paskleiskite jas rato viduryje. Imdamas korteles vieną po kitos paklauskite, ar vaikai žino, kokie jausmai pavaizduoti jose. Jei vaikams kuris jausmas nepažįstamas, paaiškinkite jį nuroydamas pavyzdį iš jiems pažįstamų situacijų (pvz., stereotipai, lytinė tapatybė, socialinis spaudimas...). Galite papasakoti apie naujus jausmus, tokius kaip nuobodulys, nerimas, kvailiojimas, dėkingumas, atsipalaidavimas, smalsumas ir t. t.</p> <p>Pasakykite jiems, kad dabar jie žais žaidimą „Įsakymas yra įsakymas“. Paaiškinkite, kad vienas iš jų dėvės kepurę ir, kol bus su ja, galės nurodinėti kitiems vaikams, o šie turės paklusti jo reikalavimams. Užsidėkite kepurę ir pateikite pavyzdį „Atsisėskite“ (visi turi atsisėsti). „Atsistokite“ (ir visi turi atsistoti). Paprašykite savanorio arba pats išsirinkite vaiką. Žaisti galite su visa grupe arba sudarę dvi grupes (tada reikės dviejų kepurų). Leiskite vaikams dėvėti kepurę pakaitomis.</p> <p>Grįžkite atgal į ratą ir paklauskite dalyvių, kaip jie jautėsi žaidimo metu (galite paskleisti jausmų korteles ant grindų, kad jiems būtų lengviau įvardyti jausmus): „Koks jausmas įsakinėti kitiems?“ Paklauskite, kodėl jie taip jautėsi: kas jiems patiko, kas nepatiko. Paklauskite, kaip jie jautėsi dėvėdami kepurę ir kaip – vykdydami nurodymus. Kurie nurodymai buvo smagūs, o kurie – ne, ir t. t.</p>
<p>Vertinimas ir refleksija</p>	<p>Vedėjas kviečia vaikus pasidalyti skirtingomis savo gyvenimo akimirkomis, kai jie turi paklusti kitų nurodymams, kurie jiems nepatinka: žaidimų aikštelėje, klasėje, namie, pas gydytoją...</p> <p>Vedėjui dera klausti vaikų, kaip jie jaučiasi turėdami laikytis tų nurodymų, ir drauge su jais apmąstyti, ar svarbu vykdyti tuos nurodymus, ar ne, ir kas atsitiktų, jeigu jiems paklustume ir jei atsisakytume tą daryti.</p> <p>Be to, vedėjas gali padėti vaikams geriau suprasti, kaip atpažinti, įvardyti ir išreikšti savo jausmus pagarbiai, kad ir jie patys, ir kiti jaustųsi saugūs. Paaiškinkite, kad dalytis su kitais galime ne tik jausdamiesi „gerai“, bet ir</p>

jausdamiesi „blogai“ (pvz., „Džiaugiuosi, kad kartu pažaidėme“, „Man skaudu, kai mane užgauni“).

Šaltinio nuoroda:

Facilitator's Handbook - activities to foster diversity in early childhood education, BODI project, http://bodi-project.eu/en_resources_io4.html

Šio užsiėmimo priedas pateiktas kitame puslapyje.

JAUSMŲ KORTELIŲ PAVYZDŽIAI		
Susirūpinęs	Liūdnas	Piktas
Sutrikęs	Nervingas	Sergantis
Pavargęs	Išsigandęs	Nustebęs
Laimingas	Patenkintas	Mylimas

Pavadinimas: Lyčių stereotipų tyrinėjimas	
Trukmė:	30 min.
Tikslinė grupė:	8–9 metų vaikai
Tikslai:	<p>Šis užsiėmimas padeda vaikams atpažinti, kokį fizinį ir psichologinį poveikį mokiniam turi mokykloje patiriamas smurtas lyties pagrindu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sąmoningumas • Empatija • Pagarba • Lygybė
Instrukcija	<p><u>Priemonės:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Juoda ar balta lenta/dideli lapai • Rašymo priemonės (rašikliai, žymikliai, kreida) <p><u>Nurodymai:</u></p> <p>Sustatykite kėdes ratu, bet gana erdviai, kad liktų vietos visiems laisvai vaikščioti tarp jų. Paaiškinkite vaikams, kad šis pratimas leis pamatyti, kaip žmonės išreiškia savo lytinę tapatybę judėdami.</p> <p>Paprašykite jų laisvai vaikščioti patalpoje bet kuria kryptimi ir bet koku jiems patogiu greičiu (priminkite, kad saugumo sumetimais nedera vaikščioti per gretai). Paprašykite jų padidinti/sumažinti greitį. Dabar paprašykite jų vaikščioti taip, lyg jie būtų vyrai. Paprašykite, kad jie pamėgdžiotų įvairias veiklas, kurios, anot jų, įprastos vyrams (švenčia įmuštą įvartį, sveikinasi su draugu, šoka, vairuoja, pyksta...).</p> <p>Paprašykite jų grįžti prie įprasto jiems judėjimo ritmo ir būdo. Pakartokite pratimą, tik šįkart paprašykite, kad jie pamėgdžiotų moters eiseną ir veiklas.</p> <p>Paprašykite jų susėsti ir inicijuokite pokalbį užduodami jiems šiuos klausimus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ką pastebėjote žmonėms vaikščiojant/šokant kaip vyrams? Ar buvo kokių nors jiems bendrų bruožų? Surašykite esminius pastebėjimus

	<p>lentoje (ar dideliame lape), taip pat aptarkite ir kitos lyties mėgdžiojimą.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaip jautėtės, kai reikėjo elgtis kaip vyrui/moteriai (ypač, kai reikėjo vaizduoti kitą lytį)? Užrašykite. • Kodėl taip jautėtės? Kodėl, jūsų manymu, dalyviai elgėsi <i>vienaip ar kitaip</i>, imituodami vyrus/moteris? • Ar manote, kad šis pratimas pakeis jūsų požiūrį į tai, kaip jūs patys įsivaizduojate save judant kaip berniukai ar mergaitės? O jūsų tėvų požiūrį?
Vertinimas ir refleksija	<p>Šis pratimas leidžia vaikams tyrinėti lyties stereotipus. Jis ypač reikšmingas tiriant vaikų požiūrį į stiprybės/silpnybės raišką priklausomai nuo lyties. Vaikai skatinami permąstyti lyties normas, apibrėžiančias, kaip kas juda.</p>

Šaltinio nuoroda:

[CONNECT WITH PAGARBA: Preventing gender-based violence in schools - Classroom Programme for Students in Early Secondary School \(ages 11-14\)](#)

Pavadinimas: Vaivorykštės kambarys	
Trukmė:	40 min.
Tikslinė grupė:	8–9 metų vaikai
Tikslai:	<p>Šis užsiėmimas padeda vaikams suprasti, kokia nemaloni ir traumuojanči gali būti diskriminacija ar nesąžiningas elgesys. Užsiėmimo metu vaikai įgis daugiau sąmoningumo ir geriau supras, kad su visais dera elgtis lygiavertiškai, nepriklausomai nuo to, kiek skiriasi jų tapatybė ar jų asmeninės charakteristikos apskritai.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sąmoningumas • Pagarba • Empatija • Sąžiningumas • Teisingumas • Įvairovė • Lygybė
Instrukcija	<p>Priemonės:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vienas tuščias lapas kiekvienam vaikui • Piešimui skirtos priemonės (dažai, teptukai, žymikliai, rašikliai...) <p>Nurodymai:</p> <p>Išdalykite vaikams piešimo priemones ir duokite kiekvienam po vieną lapą. Paprašykite jų pasirinkti mėgstamiausią spalvą ir ja piešti lape. Paašškinkite, kad jie pasirinktų savo spalvą (tą, kuri, anot jų, geriausiai juos atspindi), kad nėra „teisingų“ ir „neteisingų“ spalvų ir kad jie patys turi nuspręsti, kurią spalvą pasirinkti. Kai kurie pasirinks vienodas spalvas, nes taip jiems norėsis – viskas gerai.</p> <p>Sukurkite vaivorykštę erdvėje parodydami visas skirtingas spalvas ir paašškinkite, kad visi vaikai, kaip ir visi suaugusieji, yra skirtingi.</p> <p>Paprašykite, kad vaikai, pasirinkę vieną konkrečią spalvą (pasirinkite</p>

	<p>populiariausią spalvą), atsistotų patalpos viduryje. Paprašykite likusios grupės vaikų įsivaizduoti, kad vaikai centre gaus mažiau maisto nei likusieji. Tada paprašykite viduryje atsistoti vaikus, pasirinkusius populiariausią spalvą ir turinčius dar vieną bendrą bruožą (pvz., avinčius juodus batus). Paprašykite grupės įsivaizduoti, kad šie vaikai gaus mažiau maisto ir susirgę nebus gydomi. Paklauskite, ar tai teisinga? Ar tai pakenks šiems vaikams?</p> <p>Tada paprašykite kitą spalvą pasirinkusių vaikų ateiti į centrą ir pasakykite grupei, kad ši įsivaizduotų, jog šiems vaikams nebus leidžiama eiti į mokyklą. Pasirinkite kitą spalvą ir pasakykite, kad šiems vaikams bus uždrausta kalbėti. Jei vaikai eidami į vidurį jausis nesmagiai, neverskite ir paprašykite jų tiesiog įsivaizduoti, kad jie yra centre.</p>
<p>Vertinimas ir refleksija</p>	<p>Pageidautina, kad vertindamas veiklą vedėjas paaiškintų vaikams, jog žmonės yra skirtingi ir jog reikia už tai be išimties gerbti visus, kad ir kokie jie būtų.</p> <p>Be to, svarbu pabrėžti, kad visi vaikai turi teisę į maistą, išsilavinimą, būti išgirsti. Paaiškinkite, kad su kai kuriais vaikais elgiamasi neteisingai dėl jų lyties, socioekonominės padėties,astos, gebėjimų, lytiškumo ar religijos. Paaiškinkite sąvokas kalba, tinkama jų amžiui.</p> <p>Taip pat vedėjas turėtų atkreipti dalyvių dėmesį į tai, kad su mergaitėmis kartais neteisingai elgiamasi dėl berniukų ir mergaičių nelygybės. Kai kurios mergaitės tik dėl savo lyties skriaudžiamos, atstumiamos ir negauna to, ko joms reikia. Vedėjas turėtų paaiškinti, kad kai kurios neturtingos ar neįgalios mergaitės gali patirti dar daugiau neteisybės, skausmo ar atstumties. Pasikalbėkite apie pirma įvardytas sąvokas ir paaiškinkite vaikams, kad toks elgesys laikomas piktnaudžiavimu ir pažeidžia vaiko teises. Užbaikite apmąstymus pozityviai ir priminkite dalyviams: visi vaikai turi teisę į lygiavertišką elgesį su jais, teisę būti apsaugoti nuo skausmo, todėl visi mes turime daryti viską, kad taip ir būtų.</p>

Šaltinio nuoroda:

This report was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014 - 2020). The content of this report represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

[Voices against violence handbook by World Association of Girl Guides and Girl Scouts and UN Women](#)

This report was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014 - 2020). The content of this report represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

